

Jak zachować sterylność w gabinecie stomatologicznym?

Na stronie www.infodent24.pl pojawił się cykl artykułów dotyczących zachowania bezpieczeństwa sanitarnego w gabinecie stomatologicznym, opartych na wytycznych Oddziału Nadzoru Epidemiologii Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (WSSE) w Krakowie.

Pierwszym krokiem do zapewnienia odpowiedniej higieny jest opracowanie planu, który powinien obejmować kilka istotnych punktów. Przede wszystkim konieczne jest gromadzenie aktów prawnych dotyczących dezynfekcji oraz kontrola wykazu dopuszczonych preparatów. Równocześnie gabinet powinien zapewnić nadzór nad sprzętem stomatologicznym, regularnie przeprowadzając obowiązkowe kontrole techniczne. Ważnym elementem jest także stworzenie systemu dokumentacji procesów sterylizacji i dezynfekcji. Utrzymanie czystości pomieszczeń oraz sterylności urządzeń i materiałów jest fundamentalne. Należy również zaplanować budżet na odpowiednie utrzymanie higieny w gabinecie.

Wytyczne WSSE w Krakowie podkreślają kilka zasad dotyczących higieny pracy. Materiały stosowane w gabinetach stomatologicznych muszą być łatwe do mycia i dezynfekcji, a powierzchnie zmywalne powinny być dezynfekowane środkami biobójczymi o szerokim spektrum działania. Wszystkie narzędzia wielokrotnego użytku powinny być poddawane dezynfekcji i sterylizacji, natomiast narzędzia jednorazowe należy bezwzględnie wyrzucać do pojemników na odpady medyczne.

Ważnym aspektem postępowania z narzędziami po zabiegu jest przestrzeganie ściśle określonych etapów. Należy przygotować wanienkę do mycia narzędzi, wypełnić ją odpowiednio stężonym preparatem oraz zanotować godzinę przygotowania. Następnie narzędzia powinny zostać umieszczone w wanience do dezynfekcji, która powinna być szczelnie zamknięta. Ważne jest również dokumentowanie czasu rozpoczęcia i zakończenia procesu oraz złożenie podpisu. Należy pamiętać, że wiertła powinny być umieszczane w pojemniku z środkiem dezynfekującym natychmiast po użyciu. Po zakończeniu dezynfekcji wanienkę należy umieścić w zlewie dwukomorowym, wyjąć siatkę z narzędziami, umyć je zdemineralizowaną wodą, osuszyć i zapakować w pakiety. Autorzy opracowania zwracają uwagę, że końcówki (kątnice, prostnice, dmuchawka itp.), które mają bezpośredni kontakt z jamą ustną pacjenta, powinny być bezwzględnie dezynfekowane i sterylizowane po każdym użyciu.

Zaleca się również zapewnienie osobnego pomieszczenia na wykonywanie procesu dekontaminacji narzędzi oraz ich przechowywanie po zakończonym procesie. Wysterylizowane narzędzia lub materiały należy przechowywać w zamkniętych pojemnikach lub szufladach, na wysokości co najmniej 30 cm nad podłogą, aby zapobiec ich mechanicznym uszkodzeniom. Pakiety powinny być opatrzone datą przeprowadzenia sterylizacji i/lub datą ważności.

Nieco bardziej skomplikowane jest odkażanie systemu ślinociągów i ssaka. Podczas dekontaminacji urządzenia te powinny w pierwszym kroku zassać 200 ml wody – naprzemiennie wodę i powietrze. Następnie należy pozostawić wąż pod działaniem preparatu (na czas zgodny z zaleceniem producenta), a na koniec przepłukać go wodą.

Wszystkie te procedury powinny być nadzorowane przez kontrolę wewnętrzną (fizyczną, chemiczną i biologiczną) wykonywaną przez wyznaczonego pracownika gabinetu, a także zewnętrzną, przeprowadzaną przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Kontrola fizyczna polega na ocenie poprawności działania urządzeń do sterylizacji. Kontrola chemiczna opiera się na zmianie barwy odpowiedniego wskaźnika i składa się z dwóch elementów: kontroli ekspozycji oraz kontroli wsadu i pakietu. W przypadku sterylizatorów o pojemności do 20 litrów konieczne jest użycie dwóch wskaźników w dwóch oddzielnych pakietach kontrolnych. Przy pojemności powyżej 20 litrów należy użyć trzech wskaźników.

Kontrola biologiczna, zazwyczaj przeprowadzana przez zewnętrzne podmioty, jest kluczowym elementem oceny skuteczności procesów sterylizacji. Powinna być realizowana raz w miesiącu, a liczba przeprowadzonych testów zależy od pojemności komory sterylizatora, przy zastosowaniu zasad analogicznych do kontroli chemicznej. Wymagana jest także tzw. ślepa próba, czyli kontrola samego wskaźnika, co zapewnia dodatkowy poziom weryfikacji. W przypadku awarii sprzętu konieczne jest przeprowadzenie dodatkowego testu biologicznego. Dokumentacja związana z procesem sterylizacji powinna zawierać następujące informacje: datę przeprowadzenia cyklu, numer kolejny cyklu danego dnia, parametry cyklu, wyniki kontroli chemicznej wsadu z oznaczeniem miejsca umieszczenia testu w komorze oraz potwierdzenie prawidłowego wybarwienia wskaźnika. Dodatkowo dokumentacja musi zawierać podpis osoby odpowiedzialnej za zwolnienie wsadu do użycia oraz wyniki okresowej kontroli biologicznej. Każdy pakiet narzędzi powinien być opatrzony informacjami na temat daty sterylizacji i użycia, a także informacją o prawidłowości wybarwienia wskaźnika. Warto również podkreślić, że dokumentacja procesów sterylizacji powinna być przechowywana przez dziesięć lat.

Opr. Patrycja Proc

